

Regeringen
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över betänkandet Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet, del 1 och 3 (SOU 2024:11)

Er beteckning: KN2024/00755

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker i huvudsak i övrigt de ändringar av regelverket som utredningen föreslår. Nedan återges Länsstyrelsens förslag och reservationer.

1. Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

6 kap. 49 § miljöbalken

Den föreslagna nya bestämmelsen innebär att regeringen får besluta att en ansökan - som rör verksamhet som bedöms tillgodose ett allmänt intresse av synnerlig vikt - inte behöver innehålla en miljökonsekvensbeskrivning. Verksamhetsutövaren behöver därmed inte genomföra samråd och ingen specifik miljöbedömning görs av den av den planerade verksamheten.

Enligt artikel 2.4 i MKB-direktivet, som ligger till grund för förslaget, får undantag från kravet på specifik miljöbedömning medges endast i undantagsfall¹. Länsstyrelsen uppfattar att det kommer att bli aktuellt endast i ett fåtal fall. Det kan vidare komma att röra mycket stora verksamheter.

Enligt artikel 6.4 Århuskonventionen² ska den berörda allmänheten på ett tidigt och lämpligt stadium informeras i beslutsprocesser om

¹ (engelskans *exceptional cases*)

² KONVENTION OM TILGÅNG TILL INFORMATION, ALLMÄNHETENS DELTAGANDE

miljön³. Enligt utredningen (s. 546) tillgodoses kraven i Århuskonventionen på ett lämpligt sätt genom tillståndsprövning med ett förenklat förfarande enligt utredningens förslag. Länsstyrelsen ser att det föreslagna förfarandet utan samråd medför en begränsning av närboendes och allmänhetens insyn och möjlighet att tidigt föra fram synpunkter. Det innebär att prövningsprocessen i lägre utsträckning lever upp till konventionens krav på att allmänheten ska informeras i ett tidigt stadium. Det medför vidare att effekterna av en planerad åtgärd, för människors hälsa och miljön samt på allmänna intressen som t.ex. värdefulla natur- och kulturmiljöer, inte blir lika väl utredda och att beslut baseras på snävare underlag än vad som annars hade varit fallet.

Vad gäller kulturmiljö ser Länsstyrelsen att utredningen inte berör kulturmiljölagen (KML 1999:950). I de fall fornlämningar bedöms påverkas ska de enligt 2 kap KML utredas och undersökas. Utifrån bestämmelser i KML tar processen att utreda, undersöka dokumentera och avlägsna en fornlämning ca 1,5-2 år.

6 kap. 51 och 52 §§ miljöbalken

Länsstyrelsen anser att ansökan om undantag även bör innehålla information om den planerade verksamhetens eller åtgärdens miljöpåverkan, - t.ex. en sammanfattande redogörelse för den planerade verksamhetens huvudsakliga påverkar på människors hälsa och miljön. En sådan redogörelse blir ett relevant och viktigt underlag för länsstyrelsens yttrande enligt den föreslagna 6 kap 54 § 1 och 2 miljöbalken, enligt vilken länsstyrelsen ska redovisa vilka uppgifter för att bedöma verksamhetens miljöeffekter som en ansökan om tillstånd enligt 17 a kap. 54 § 1 miljöbalken bör innehålla. Länsstyrelsens yttrande behöver baseras på underlag som verksamhetsutövaren lämnar. Om länsstyrelsen utan sådant underlag ska redovisa uppgifter enligt den föreslagna bestämmelsen blir länsstyrelsens roll konsulterande vilket är utöver länsstyrelsens uppdrag. Länsstyrelsen anser vidare att den huvudsakliga påverkan på människors hälsa och miljön bör vara uttalad och känd när regeringen avgör om undantag kan meddelas. Därtill talar

---

I BESLUTSPROCESSER OCH TILLGÅNG TILL RÄTTSLIG PRÖVNING I MILJÖFRÅGOR
Utfärdad i Århus, Danmark, den 25 juni 1998.

[eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:22005A0517\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:22005A0517(01))

³ [Om det tjänar det nationella försvarets syften finns det dock möjlighet att i det enskilda fallet inte tillämpa bestämmelsen om en tillämpning skulle inverka menligt på försvarets syften (den föreslagna 6 kap. 48 § 1 och 2 a)].

utredningens resonemang på s. 418 för att någon form av redogörelse för miljöpåverkan bör ingå i ansökan.

Enligt sista stycket i 10.3.3. (s. 423) anger utredningen: "Om länsstyrelsen behöver ytterligare underlag för att göra en bedömning av detta (vilken form av miljöbedömning som ska göras⁴) har länsstyrelsen möjlighet att begära att sökanden redovisar de ytterligare uppgifter om verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning som är relevanta för den bedömningen". Länsstyrelsen anser att det är mer effektivt och tydligt att de föreslagna 6 kap. 51 och 52 §§ kompletteras med krav på att ansökan även ska innehålla information om den planerade verksamhetens eller åtgärdens miljöpåverkan. Utan ett sådant krav kommer länsstyrelsen med stor sannolikhet att behöva begära in underlag om sådan påverkan inför upprättandet av yttrandet som ska lämnas till regeringen. Det är bättre att verksamhetsutövaren uppmärksammas på behovet av underlag beträffande miljöpåverkan genom att det ställs krav på sådant innehåll i ansökan.

Utgångspunkten för sådant underlag kan vara uppgifter enligt 8 § 5 och 6 miljöbedömningsförordningen (2017:966). Informationen kan sedan utvecklas i en ansökan enligt den föreslagna 17 a kap. 2 § som ska innehålla de uppgifter som behövs för att bedöma verksamhetens miljöeffekter.

6 kap. 53, 54 och 55 §§ miljöbalken

Länsstyrelsen har i utredningen inte kunnat finna bakgrund till det föreslagna kravet i 6 kap. 55 § punkten 2, på att det av ett beslut om undantag vid behov ska framgå på vilket sätt som uppgifter för att bedöma verksamhetens eller åtgärdens miljöeffekter ska tas fram. Länsstyrelsen anser att det är otydligt vad som avses med bestämmelsen, - det bör vara sökanden som avgör hur den väljer att ta fram sådana uppgifter, - inte en fråga för länsstyrelsen att föreslå i sitt yttrande till regeringen.

17 a kap. 9 § miljöbalken

För att öka läsbarheten förslår Länsstyrelsen att bestämmelsen utformas enligt följande: "Om ett ärende avser tillstånd till en verksamhet eller åtgärd där regeringen har beslutat om undantag enligt 6 kap. 49 § ska Regeringskansliet innan frågan om tillstånd avgörs skicka beslutet om undantag och ansökan om tillstånd, i de

---

⁴ Länsstyrelsens anmärkning

delar den har gjorts tillgänglig för allmänheten, till Europeiska kommissionen tillsammans med information om ärendet.

1.11 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer

4 a § förordningen om miljöprövningsdelegationer

Enligt utredningen (s. 549) finns det goda förutsättningar för en snabb handläggning hos miljöprövningsdelegationen bland annat eftersom den i ett tidigt skede kommer att kunna få information om ansökningar om undantag och kan prioritera de ärenden som kräver en skyndsam hantering. I konsekvensbedömningen (s. 550) anges att det kommer att leda till ökad arbetsbelastning hos, bl.a. den länsstyrelse och den miljöprövningsdelegation som handlägger ansökningar om undantag respektive tillstånd. Omfattningen av den utökade belastningen diskuteras inte vidare i utredningen.

Det kan antas att variationen kommer att vara hög beträffande hur ansökningar kommer att belasta respektive länsstyrelse. En och samma länsstyrelse kan, i vart fall teoretisk, samtidigt behöva handlägga mer än en ansökan, andra länsstyrelser får kanske inte in ansökningar alls. Länsstyrelsen bedömer att den ökade arbetsbelastningen rör både tids- och kompetensaspekter.

Vad gäller kompetensfrågan innebär den föreslagna bestämmelsen att miljöprövningsdelegationen kan komma att handlägga ansökningar om komplexa A-verksamheter där både delegationen och handläggare saknar erfarenhet, t.ex. handläggning av ansökningar om gruvdrift, raffinaderier eller kärnkraft. Samma sak gäller handläggning av ansökan om tillstånd enligt 11 kap miljöbalken. Länsstyrelsen ser att det finns behov av att utreda hur länsstyrelser kan samarbeta så att både handläggare och miljöprövningsdelegation med rätt och tillräcklig kompetens handlägger och prövar en ansökan om tillstånd enligt den föreslagna 17 a § miljöbalken.

Vad gäller tidsfrågan delar Länsstyrelsen utredningens bedömning att Miljöprövningsdelegationen kan göra prioriteringar men vill tillägga att eftersom både ordföranden, sakkunniga och handläggare vid miljöprövningsdelegationen har en rad andra arbetsuppgifter inom länsstyrelsens uppdrag blir följderna av en prioritering av sådant ärende att det blir mindre tid även för andra arbetsuppgifter än tillståndsprövning, så som t.ex. tillsyn och tillsynsvägledning. Följderna

av att handläggning av ärenden om undantag enligt 6 kap. 48 eller 49 §§ eller handläggning av ansökningar enligt 17 a kap. 1 § miljöbalken prioriteras blir vidare att handläggningen av andra ansökningar tar längre tid, såvida inte länsstyrelsen tillförs motsvarande resurser. Det finns för närvarande inte finns någon uthållighetsmarginal för nya krävande arbetsuppgifter.

För en uthållig arbetsmiljö bedömer Länsstyrelsen att det behöver utredas på vilket sätt en länsstyrelse som handlägger en ansökan enligt den föreslagna 6 kap. 50 § eller 17 a kap. 1 § miljöbalken kan kompenseras för den nya arbetsuppgiften så att medarbetarna kan handlägga en sådan ansökan utan att det markant går ut över andra prövningsärenden, tillsyn, annat arbete och därmed arbetsmiljön.

Övergripande om undantag från MKB-direktivet

Mot bakgrund av Sveriges medlemskap i Nato och den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden bedömer Länsstyrelsen att det föreligger en ökande sannolikhet för att behov av undantag enligt artikel 1.3 MKB-direktivet uppkommer (den föreslagna nya 6 kap 48 § miljöbalken). Likaså kan klimatförändringar, ny pandemi eller (risk för) annan samhällskris medföra behov av undantag enligt artikel 2.4 MKB-direktivet (den föreslagna nya 6 kap 49 § miljöbalken). Undantag enligt den senare får dock endast meddelas i undantagsfall.

I utredningen (s. 550) anges att det kan finnas ett egenintresse för verksamhetsutövare att ansöka om undantag för att få en enklare tillståndsprocess, - d.v.s. det förutspås att det kan komma att lämnas in ansökningar som inte omfattas av kravet för undantag. Länsstyrelsen understryker vikten av vägledning gentemot verksamhetsutövare, i form av t.ex. kriterier och exempel som klargör vilka verksamheter som kan komma i fråga för undantag enligt 6 kap. 48 och 49 §§, för att förhindra att sådana ansökningar tar tid och kraft från alla inblandade parter.

Länsstyrelsen ser vidare att det är grundläggande för en snabb prövningsprocess att ansökan är transparent och tillräckligt utförligt beskriver den ansökta verksamheten samt innehåller tydliga ritningar och kartbilder. Länsstyrelsen erfar att kvaliteten hos tillståndsansökningar varierar. Enligt 6 kap. 32 § ska länsstyrelsen under ett avgränsningssamråd verka för att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för tillståndsprövningen. Länsstyrelsen lägger mycket

tid på att uppfylla kravet i bestämmelsen och vägleda verksamhetsutövare om utformningen av miljökonsekvensbeskrivningen i ansökan. Miljökonsekvensbeskrivningen är dock endast en del av tillståndsansökan, - ansökningar enligt den föreslagna 17 a § 2 behöver inte innehålla en miljökonsekvensbeskrivning.

Länsstyrelsen ser att det finns ett behov av nationell vägledning för verksamhetsutövare om vad en ansökan i övrigt behöver innehålla för att kravet i 22 kap. 1 § miljöbalken ska kunna bedömas vara uppfyllt så att onödiga krav på kompletteringar undviks.

Framtagande av en sådan vägledning kan förslagsvis bli ett projekt inom ramen för Miljösamverkan Sverige.

Medverkande i yttrandet

Beslutet har fattats av landshövding Anders Thornberg och vikarierande länsråd Lovisa Ljungberg med miljöhandläggare Lotta Schurmann som föredragande. I den slutliga handläggningen har också miljövarddirektör Per Leander, chefsjurist Peter Jupén, miljöhandläggare Annakarin Sandholm samt länsantikvarie Jenny Nord medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia

ewa.bergwall@regeringskansliet.se.